

Teorijske pretpostavke Mišela Fukoa

Fukova pretpostavka u izgradnji njegove epistemologije kreće od toga da se mnoštvo ideja starijeg i novijeg doba ne može izvesti samo iz jednog načela. On odbacuje kantovske pretpostavke o postojanju samo jednog vida apriornosti i smatra da ima više međusobno bitno različitih vidova apriornosti koji čine mogućim celokupno znanje određenog vremenskog perioda. Ove epistemološke celine tj. episteme, koje omogućuju znanje jednog vremena, nastaju naglo a tako se i povlače. One se konstruišu u vremenu. To je istorijski a priori. Ova istorijska apriornost navodi kritičare da se obruše na Fukoa. Nikola Milošević najveći deo svoje kritike Fukoa posvećuje ovom paradoksu. Naime, radi se o tome da ako je nešto apriorno to mora biti bezvremeno to jest unapred dato. A ako je nešto istorijsko to je relativno i promenljivo. "Uprkos tome, u Fukovoj raspravi reči i stvari često ćemo imati prilike da se sretnemo sa izrazom istorijsko a priori koji strogo uzevši predstavlja *contradictio in adjecto*. Tvrdimo li da se neki sistem apriornosti javlja u određenom istoriskom trenutku, pristajemo na jednu iracionalističku koncepciju nastanka epistema" (Milošević, 1980: 17). Slične kritike su zasule Fukoa od najrazličitijih kritičara, a pošto je to pitanje od presudne značajnosti za razumevanje Fukoa treba mu posvetiti dosta pažnje. Sam Fuko je posle svoje prve epistemološke knjige «Reči i stvari», da bi razjasnio svoja epistemološka gledišta brojnim kritičarima, napisao i svoje drugo epistemološko delo «Arheologija znanja». U «Arheologij znanja» on istoriskoj apriornosti posvećuje celo poglavlje. Kritike mogu biti prihvaćene ako se istorisko a priori uzme bukvalno i strogo precizno. Međutim smatram da je tako bukvalno svatanje nepotrebno. Ideju istorijskog a priori treba uzeti sa odstojanjem, kao ideju vodilju koja omogućuje osnovnu postavku od koje se kreće ka plodnom i perspektivnom tumačenju načina stvaranja i smenjivanjastistema mišljenja kroz istoriju. Pogotovo što su rezultati koje je Fuko postigao veoma interesantni i otvaraju jedan novi pogled na svet, novi način filozofiranja.

Moglo bi se reći da glavno Fukovo pitanje glasi kako je moguće znanje jedne epohe? Osnovu znanja jedne epohe omogućuje epistema koja se pojavljuje na već gore u tekstu opisan način; tako reći momentalno. Samu epistemu Fuko poredi sa morem a prividne sukobe između mislilaca jednoga vremena on poredi sa talasima koji se sudaraju. Ti prividni sukobi su samo pojavni i površinski, ono dubinsko znanje nekog vremena čini epistema sa svojom apriornošću. Predmet sociologije i drugih društvenih nauka je to pojavno, ti prividni sukobi misli i on te nauke naziva doksologije. Postoji i drugačija disciplina koja izučava dubinsku ravan znanja a Fuko je naziva arheologija. Da bi napravio razliku između dve vrste nauka, on se koristi primerom građanske i marksističke ekonomije. Suprotstavljanje Marksovog i Rikardovog gledišta je u stvari samo uzbukanje mora na površini dok u suštini njihvo suprotstavljanje ostaje u ravni epohe koja im omogućuje da misle takvu misao. Marksova misao za Fukoa je duboko i nerazdvojno srasla sa epistemom stoleća u kome se on pojavio. On kaže da je u stvari marksizam riba u vodi u misli devetnaestog stoleća, a da bi na svakom drugom mestu on izdahnuo. Za Fukoa je svaka suprotstavljenost ideja u jednoj epohi smeštena u ravan doksologije. Ti sukobi nisu ni blizu bitni kao epistema koja ih je omogućila odnosno istorisko a priori. Ono omogućuje "da se pokaže mera u kojoj su Bifon i Line (ili Tirgo i Kene, Bruse i Biša) govorili o istoj stvari, smeštajući se u istu ravan ili na isto rastojanje, razvijajući isto pojmovno polje, sučeljavajući se na istom bojnopolju" (Fuko, 1998:137).

**----- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU. -----**

www.maturskiradovi.net

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL: maturskiradovi.net@gmail.com